SPIS TREŚCI

Wstęp (*Jerzy J. Parysek, Bohdan Gruchman*) 7

MAREK DUTKOWSKI
Kierunki polityki regionalnej i zagospodarowania przestrzennego województwa gorzowskiego 11

BENICJUSZ GŁĘBOCKI, EWA JĘDRYCZKA
Kierunki restrukturyzacji rolnictwa województwa gorzowskiego 46

HENRYK ROGACKI, HENRYK MAĆKOWIAK
Restrukturyzacja przemysłu województwa gorzowskiego jako uwarunkowanie perspektywicznego rozwoju regionu 137

DANIELA SOŁOWIEJ
Możliwości i bariery rozwoju funkcji turystycznej i wypoczynkowej w województwie gorzowskim 191

LIDIA MIERZEJEWSKA
Wyznaczanie obszarów przestrzennej dostępności wybranych walorów środowiska przyrodniczego województwa gorzowskiego 251

HENRYK MRUK, ZYGMUNT WAŚKOWSKI
Perspektywiczny model rozwoju handlu i usług województwa gorzowskiego 274

MAŁGORZATA SŁODOWA-HEŁPA
Wpływ instytucji otoczenia biznesu na rozwój społeczno-gospodarczy województwa gorzowskiego 296

ELŻBIETA GOŁEMBSKA
Restrukturyzacja systemu infrastruktury technicznej województwa gorzowskiego i kierunki jej przekształceń 325

JERZY J. PARYSEK
Możliwości rozwoju szkolnictwa wyższego w województwie gorzowskim ... 349

EWA NOWIŃSKA
Możliwości wykorzystania linii kolejowych do aktywizacji gospodarczej województwa gorzowskiego ... 381

JACEK KOTUS, URSZULA KOTUS
Możliwości rozwoju transportu wodnego w województwie gorzowskim 411

BOHDAN GRUCHMAN
Studium województwa gorzowskiego przykładem dla pozostałych obszarów przygranicznych Polski. Uwagi końcowe ... 447

Sylwetki autorów ... 450

WSTĘP

Publikacja ta jest trzecim z kolei tomem prac poświęconych problematyce rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego województwa gorzowskiego. Tytuł tomu: *Koncepcje rozwoju* wskazuje na wyraźnie perspektywiczną i praktyczną orientację publikowanych prac. Nie zatem samo poznanie rzeczy, zdarzeń i procesów występujących i toczących się na terenie województwa gorzowskiego legło u podstaw podejmowanych prac, ale także ich wnikliwe zbadanie, mające wskazać najbardziej właściwe, korzystne i obiecujące kierunki rozwoju wybranych dziedzin gospodarki regionu. Autorami prac są zarówno wybitni specjaliści w zakresie podejmowanych zagadnień, jak i młodzi, obiecujący badacze. To połączenie doświadczenia z młodością przynosi efekt w postaci prac o różnym podejściu metodologicznym, odmiennym ujmowaniu problematyki, zróżnicowanej gradacji problemów, innym stopniu szczegółowości i uogólnienia. Wszystkie prace mają jednak tę wspólną cechę, jaką jest praktyczne zorientowanie wykonanych badań.

Prace dotyczą wybranych dziedzin życia społeczno-gospodarczego regionu i to tych, które wydawały się najważniejsze. Nie było bowiem możliwości przeprowadzenia szczegółowych badań w przekrojach wszystkich standardowych dziedzin życia regionu i jego mieszkańców.

W artykule Marka Dutkowskiego *Kierunki polityki regionalnej i zagospodarowania przestrzennego województwa gorzowskiego* zarysowano najbardziej prawdopodobne kierunki rozwoju regionu, wynikające z jego położenia oraz właściwości przyrodniczych i społeczno-gospodarczych. Studia, oparte na pewnych ogólnych przesłankach rozwojowych regionu oraz wynikach niektórych, wykonanych w ramach niniejszego projektu, opracowań, są autorską wizją kierunków polityki regionalnej w najbliższej perspektywie.

Obszerne opracowanie Benicjusza Głębockiego i Ewy Jędryczki *Kierunki restrukturyzacji rolnictwa województwa gorzowskiego* jest wieloaspektową analizą gospodarki rolnej regionu w okresie transformacji oraz próbą

zarysowania kierunków jego przekształceń, unowocześnienia rozwoju. W rolnictwie upatruje się jedną z bardziej znaczących dziedzin gospodarki.

W artykule *Restrukturyzacja przemysłu województwa gorzowskiego jako uwarunkowanie perspektywicznego rozwoju regionu*, autorstwa Henryka Rogackiego i Henryka Maćkowiaka, dokonano analizy i oceny procesu przekształceń strukturalnych, jakie następują w tej dziedzinie gospodarki i podobnie jak to miało miejsce w rolnictwie – zakreślono kierunki jej rozwoju. Zwrócono uwagę na rolę przemysłu w całokształcie procesu transformacji gospodarki regionu.

Opracowanie Danieli Sołowiej *Możliwości i bariery rozwoju funkcji turystycznej i wypoczynkowej w województwie gorzowskim* jest krytyczną analizą programów rozwoju turystyki w regionie, jakie ostatnio zostały opracowane. Na tle oceny walorów środowiskowych i współczesnych tendencji rozwoju gospodarczego obszarów o cennych walorach oraz wniosków płynących z dokonanej analizy, kreśli autorka własną wizję rozwoju turystyki i rekreacji w regionie. Pewne wskazania lokalizacyjne odnośnie do projektowania rozwoju turystyki i rekreacji, tak ze względu na alokację walorów środowiskowych, jak i rozmieszczenie ludności, zawiera artykuł Lidii Mierzejewskiej *Wyznaczanie obszarów przestrzennej dostępności wybranych walorów środowiska przyrodniczego województwa gorzowskiego.*

W opracowaniu Henryka Mruka i Zygmunta Waśkowskiego *Perspektywiczny model rozwoju handlu i usług województwa gorzowskiego*, na tle światowych tendencji rozwojowych handlu i usług oraz przy uwzględnieniu wniosków płynących z oceny stanu istniejącego, zarysowano perspektywiczny model handlu regionu. W modelu tym uwzględniono nadgraniczne położenie województwa oraz postępujący proces europejskiej integracji.

Nową sferę układu gospodarczego regionu tworzą od niedawna instytucje otoczenia biznesu. Proces rozwoju tego rodzaju placówek oraz kierunki zmian w tym zakresie przedstawia, osadzając rozważania w realiach stanu istniejącego i prawdopodobnej perspektywie, Małgorzata Słodowa-Hełpa w artykule *Wpływ instytucji otoczenia biznesu na rozwój społeczno-gospodarczy województwa gorzowskiego.*

Siecią łączącą układ społeczno-gospodarczy każdego regionu jest jego system infrastruktury technicznej. Oceny wybranych podukładów regionalnego systemu infrastruktury technicznej województwa, w nawiązaniu do aktualnej sytuacji w kraju, dokonuje Elżbieta Gołembska w artykule *Restrukturyzacja systemu infrastruktury technicznej województwa gorzowskiego i kierunki jej przekształceń.* Tamże wskazano na najbardziej prawdopodobne kierunki zmian.

W opracowaniu *Możliwości rozwoju szkolnictwa wyższego w województwie gorzowskim*, pióra Jerzego J. Paryska, nakreślony został perspektywiczny model rozwoju szkolnictwa wyższego w regionie, konkretnie w Gorzowie Wielkopolskim i Słubicach. Podjęcie tego rodzaju działań uzasadnia z jednej strony potencjał naukowo-dydaktyczny Gorzowa, Słubic i Frankfutru n. Odrą, w mniejszym stopniu Poznania, Szczecina, Wrocławia i Zielonej Góry, z drugiej zaś strony położenie tych ośrodków oraz sytuacja demograficzna i wzrost aktywności edukacyjnej młodzieży.

Region nie posiada dobrze wykształconych połączeń komunikacyjnych, a istniejący układ dróg jest niewydolny i niefunkcjonalny, zwłaszcza na kierunku wschód – zachód. Jednocześnie transport na tych kierunkach jest możliwy przy wykorzystaniu istniejącej sieci dróg kolejowych i wodnych. Możliwości ożywienia, zarówno transportu kolejowego, jak i wodnego, w wymiarze nie tylko międzyregionalnym, ale także krajowym i międzynarodowym, przedstawiają: Ewa Nowińska w artykule *Możliwości wykorzystania linii kolejowych do aktywizacji gospodarczej województwa gorzowskiego* oraz Jacek Kotus i Urszula Kotus w artykule *Możliwości rozwoju transportu wodnego w województwie gorzowskim*.

Jak to już zaznaczono, zawarte w publikacji opracowania nie obejmują wszystkich dziedzin gospodarki województwa gorzowskiego, jednak są to, jak się wydaje, te dziedziny, które decydować będą o dalszym jego rozwoju. Podjęto także jedynie trzy szczegółowe studia problemowe, jednak dotyczą one kluczowych, w sensie perspektywicznym, zagadnień rozwojowych. Województwo gorzowskie może bowiem i powinno wiązać swój rozwój także z nauką i szkolnictwem wyższym, transportem kolejowym oraz żeglugą śródlądową, a dziedziny te nie należą aktualnie do najwyżej rozwiniętych.

Wyniki badań prezentowane w trzech tomach pracy *Uwarunkowania i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa gorzowskiego* podsumowuje Bohdan Gruchman w *Studium województwa gorzowskiego przykładem dla pozostałych obszarów przygranicznych Polski*.

Publikowane w tomie prace wykonane zostały w ramach Projektu Badawczego Zamawianego Komitetu Badań Naukowych (nr 4807) pt. „Określenie warunków rozwoju zachodnich obszarów przygranicznych Polski na przykładzie województwa gorzowskiego", a ich podjęcie i opublikowanie było możliwe jedynie przy wykorzystaniu środków finansowych na realizację tego projektu.

Jerzy J. Parysek, Bohdan Gruchman